Posamezna številka stane 1 Din.

Štev. 231. V Ljubljani, v petek dne 12. oktobra 1923. Leto LI.

SLOVENEC

Naročnina za državo SHS: do preklica: a) po pošti mesečno Din 14, b) dostavljeno na dom mesečno . . . . „ 12. za inozemstvo: mesečno . . . . . Din 23. Sobotna izdaja: v Jugoslaviji . . . . . Din 20, v inozemstvu . . . . . „ 40.

Cene inseratom: Enostolpna petitna vrsta mali oglasi po Din 1·50 in Din 3·—, veliki oglasi nad 45 mm višine po Din. 2·50, poslana itd. po Din. 4·—. Pri večjem naročilu popust. Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 5. uri zjutraj. Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; neiranklrana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. štv. 50, upravn. štv. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 5. — Račun poštne hran. ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase, zagreb 39.011, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797.

Zmeda v Nemčiji.

Stara Nemčija leži strta na tleh. Vojakemu porazu junkerskega militarizma je ledil notranjepolitični polom, ki se ravokar dovršuje z velikansko finančno katatrofo. Nemška marka, nekdaj med najsodnejšemi valutami sveta, danes na nevtralih borzah ne šteje več.

Zmaga zaveznikov l. 1918. je Nemčijo ostavila pred alternativo: Ali plačati — li ne plačati. Nemška politika se je odlola za pasiven odpor proti plačilnim zahevam zaveznikov, upajoč na skorajšnjo nelogo med Anglijo in Francijo. Nemčija je ač plačevala, kar in kolikor je morala, ne a toliko, kolikor bi bila mogla. Nemška finančna uprava je pričela ubijati marko, da replaši svetovni finančni trg, začela je več i manj odkrito simpatizirati z boljševiki, a preplaši politično zapadno Evropo, toa pomagalo ni nič. Francija je ostala neprosna upnica in ko vse energične franske besede niso nič zalegle, je Francija asedla Poruhrje kot jamstvo za izplačilo jej pripadajočega deleža reparacijskega olga.

Boj za Poruhrje je pa bil za Nemčijo retrd. Ta boj je veljal obubožano Nemčijo rašne vsote in pod ogromno težo materialnih žrtev za uporno delavstvo in uradnitvo v Poruhrju se je razsulo celokupno emško finančno gospodarstvo. Državni ancler Cuno, ki je vodil politiko pasivnea odpora pod pritiskom nemške veleindurije, je padel, na njegovo mesto pa je stoil dr. Stresemann, ki je imel poguma doolj Nemcem povedati, da so poraženi tudi spodarsko in da se je treba — udati.

Stresemannova politika pa je naletela a huda nasprotstva. Spoznanje in priznaje gole resnice je prišlo širšim nemškim rogom tako nepričakovano in se je zdelo sem tako neverjetno, da trenotno sploh ihče ni mogel razumeti dalekosežnosti tresemannove politike v celoti. Ko pa so ačele posamezne stranke uvidevati pravi dejanski finančni in politični položaj emčije, je nastala splošna zmeda, prav tao kakor po vojaškem porazu leta 1918.

In kakor pri vsaki splošni zbeganosti ako so se tudi v Nemčiji pojavile razne tare in nove politične struje, ki bi rade ovale iz splošnega potopa politični in tudi ravi kapital za sebe.

Stari junkerji, ki še vedno čepe na ojih obširnih posestvih v vzhodni Prusiji, o se oglasili prvi s svojimi bojnimi klici, akor da ne bi vedeli, da je Nemčija danes ezorožena in brez prave armade. Govor rofa Westara na zadnji seji nemškega parmenta se čita tako kakor njegovi na vojo hujskajoči govori pred letom 1914. Vpliv ruskih konservativcev pa je danes v dravi brez cesarja mnogo premajhen, da bi ogel kaj doseči, vendar pa je držanje stah junkerjev značilno, ker kaže, da oni e vedno niso opustili svojih gospodovalnih ženj.

Nič manj značilno ni držanje raznih demokratskih meščanskih strank, ki stoje še edno pod vplivom ideologije Bismarcka in reitschkeja. Večina teh strank je po voji pač izpremenilo svoja imena, jedro pa je stalo staro: od glave do pet oborožena emčija se ne sme udati nikomur! Stari oltke je rekel: »Wir Deutsche fürchten ott und sonst nichts auf der Welt. Taka duševnost večine nemških meščanskih rank. Za junkerje in nacionalne prenapeže vojne ni bilo in tudi bridka lekcija verajskega miru jih ni izpametovala.

Edino izjemo med meščanskimi strannami tvori v tem oziru katoliški centrum, oda uvidevnost kanclerja dr. Wirtha se je orala prezgodaj umakniti staremu bojeviemu nemško-nacionalnemu duhu, ki je trastno pobijal dr. Wirthovo »Erfüllungspolitik«, kakor nasprotuje danes Stresemaovemu jasnemu pogledu.

Naravnost zagonetno pa je bilo in je še ržanje voditeljev številnih nemških socialističnih strank in strančic. Nemški socialii so imeli dolgo odločilno moč v državi in bili mogoče v prvi vrsti poklicani, da reo nemško delavstvo in celo nemško drvo z energičnim nastopom iz vseh zadreg. abredli pa so v staro napako vseh socialistov, v enostavnost. Oni so imeli in imajo še vedno pred očmi le socialno revolucijo, ki bi jo radi izpeljali s pomočjo svetovnega proletarijata. Toda svetovni proletarijat se je izkazal za enkrat še kot jako nezanesljiv zaveznik, ker se je v zapadni Evropi povsod uklonil meščanski demokratiji. V svoji onemoglosti so se zato začele vrste socialističnega delavstva cepiti in na zadnjem glavnem zborovanju socialističnih strank je moral komunistično nadahnjeni državni finančni minister dr. Hilferding priznati javno, da »delavstvo do svojih voditeljev nima več nobenega zaupanja«.

Ena najmočnejših oseb, ki je znala za kulisami zelo energično posegati v notranje boje v Nemčiji, je brez dvoma znani industrijalec Hugon Stinnes. Skupno s svojimi tovariši, s katerimi je stvoril ogromen kapitalistični koncern, obvladuje ta mož skoro vse nemško gospodarsko politiko in hoče zavladati nad Nemčijo tudi politično. Inflacijska politika Nemčije, ki je danes tako žalostno končala, je donašala nemški veleindustriji ogromne koristi. Ta sistem naj bi v Nemčiji vladal še nadalje, če bi šlo po volji nemških industrijskih magnatov. Polagoma pa so začeli Nemci uvidevati pogubnost Stinnesovih načrtov in se jim upirati in notranji boj, ki danes razdeva nemško državo, ni le boj med junkerstvom in demokratijo, ni le boj med buržuazijo in komunizmom, ampak tudi boj med velekapitalom in državo.

Francija pa stoji mirno in odločno ob strani in gleda. Poincaré vé, kaj hoče — v Nemčiji pa take močne osebnosti ni, ki bi znala narod potegniti za seboj na pravo pot spoznanja. Jedro in bistvo tega spoznanja pa je, da mora plačati pač tisti, kdor je izgubil. Nemčija je še vedno močna dovolj, da dela brez Stinnesovega »dumpinga«, vsled česar je Nemčija izgubila milijarde v zlatu Stinnesu v korist, tudi toliko je še vedno močna, da spravi svojo zavoženo finančno politiko v red, in je tudi še vedno toliko močna in lahko tudi toliko možata, da drži in izpolni, kar je podpisala.

Hrupna seja narodne skupščine.

INTERPELACIJA RADI OBČINSKIH VOLITEV V SRBIJI. — PRETEP MED RADIKALI IN MUSLIMANI. — SEJA PONOVNO PREKINJENA.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) Seja narodne skupščine se je začela 20 minut po 10. uri. Na dnevnem redu je bila interpelacija Ljube Davidovića in tovarišev o nepravilnostih pri občinskih volitvah v Srbiji in Črni gori. Na interpelacijo je odgovarjal notranji minister Vujičić, ki je branil vlado. Za njim je imel 2 uri dolg govor Ljuba Davidović, ki je končal z apelom: »Mi hočemo vlado široke jugoslovinske koncepcije«. Minister za agrarno reformo Simonović je zaklical: »Tega mi nočemo!« Ta klic je izzval med opozicijo silen hrup.

Za Davidovićem je govoril v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec Žebot, ki je dejal, da se nočemo vmešavati v spore glede občinskih volitev v Srbiji in Črni gori. Mi smo nezadovoljni, ker vlada noče izvesti občinskih volitev v prečanskih krajih. Vlada se boji teh volitev, ker bi ideja avtonomije zmagala v vseh prečanskih krajih. Govornik se pritožuje, ker se nalagajo ogromna bremena občinam in ker postajajo župani navadni hlapci posebno vojnih oblasti. Povdarja, kako gre radikalna vlada v Sloveniji na roko demokratom proti zakonito izvoljenemu članu višjega šolskega sveta in upravnega sveta Mestne hranilnice v Ljubljani.

Za njim je dobil besedo minister Uzunović, ki skuša braniti vlado. Seja traja dalje.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) Nadaljevanje seje narodne skupščine. Ob 4. popoldne je še vedno govoril minister Uzunović, s katerim so zelo polemizirali demokrati. Radi silnega hrupa je bila seja odgodena na 8. uro zvečer. Prvi je govoril radikal Mihajlo Ranković, ki je dejal, da ne more razumeti, kako da se more gospoda med seboj prepirati. Opozicionalni poslanci so mu odgovorili, naj raje rešava svojo afero z dr. Lazo Markovićem. Ranković je nato izjavil, da je radikalna gospoda korumpirana, a da so se te korupcije naučili od demokratov, ki so bili z njimi v koaliciji. Izjavlja, da bo on v svojem klubu obračunal z radikalnimi aferaši, v parlamentu pa s pokvarjeno demokratsko gospodo, ki prestopa v muslimansko vero, da se more desetkrat ženiti. Proti temu je ostro protestiral musliman Ajanović. Proti Ajanoviću se je dvignil bosenski radikal Majkić, ki ga je prijel za suknjo in mu pretil, da ga bo zlomil. (Ajanović je namreč precej suh in dolg.) Musliman Bajić je zaklical Majkiću: »Molči ti, ki izgledaš kakor gola r..!« V prvem trenutku je nastal v skupščini silen vihar. Radikalni in muslimanski poslanci so se spoprijeli in pričeti pretepavati. Med silnim hruščem in truščem je predsednik Jovanović prekinil sejo in s tajniki skočil med pretepajoče se poslance, da jih pomiri. Komedija traja dalje.

Teološka in medicinska fakulteta v Ljubljani ostaneta.

Izjava Pašića dr. Korošcu.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Danes je imel Jugoslovanski klub sejo, na kateri je dr. Korošec poročal o svoji intervenciji pri ministrskem predsedniku Nikoli Pašiću radi ukinitve teološke in medicinske fakultete v Ljubljani. Nikola Pašić mu je izjavil, da bo člen 83 finančnega zakona, ki pooblašča ministra za prosveto, da ukine pravoslavno bogoslovno fakulteto v Zagrebu in katoliško bogoslovno fakulteto ter medicinsko fakulteto v Ljubljani, črtan. Pašić je dejal, da je ta odredba prišla v finančni zakon edino iz razloga štedenja.

Poslanci SLS med ljudstvom.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Skoro vsi poslanci Jugoslovanskega kluba odpotujejo iz Belgrada v Slovenijo, kjer bodo prihodnjo nedeljo govorili na napovedanih shodih.

Zadruge proste taks in davkov.

Uspeh Jugoslovanskega kluba.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Vsled odločnega nastopa Jugoslovanskega kluba v finančnem odboru in v plenumu narodne skupščine, je finančni minister pristal na to, da je nepremično imetje v vrednosti pod 2 milijonov, ki ga podedujejo sorodniki v prvem kolenu, prosto taks. Istotako se oproste zadruge vseh taks in davkov.

PREDRZNA NEMŠKA LAŽ.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Novosadski »Deutsches Volksblatt« je napadel poslance SLS, da se ne udeležujejo sej narodne skupščine in s tem omogočajo vladi, da dobi večino. Dobro je znano, da je pri glasovanjih razlika velika, prostaška laž Nemcev pa je, da poslanci Jugoslovanskega kluba ne prihajajo k sejam. Jugoslovanski klub je stalno v skupščini. Nemci so tisti, ki s svojo prisotnostjo in glasovanjem pomagajo sedanjemu reakcionarnemu in koruptnemu režimu.

PRAVICA OBČIN DO POSOJIL.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) Vse občine z nad 10.000 prebivalci dobijo po novem finančnem zakonu pravico, da se na podlagi sklepa svojih odborov morejo zadolžiti za svoje prosvetne, gospodarske, zdravstvene in druge potrebe.

IZOBEŠANJE ZASTAV.

Belgrad, 11. okt. (Izv.) Notranji minister je izdal naredbo na vse podrejene oblasti, da morajo ob narodnih slovesnostih in državnih praznikih razobesiti državne zastave. Lahko razobesijo tudi narodne zastave. Kdor se ne bo pokoril tej odredbi, bo kaznovan z zaporno kaznijo, ki se ne bo mogla spremeniti v denarno globo.

Sodna komisija v Hrvatskem seljačkem domu.

Zagreb, 11. oktobra. (Izv.) Danes zjutraj ob pol 9. je prišla sodna komisija v prostore zadruge »Hrvatski seljački dom« in je vzela seboj glavno štraco zadruge. Sodnik Gvozdanović je izjavil podpredsedniku zadruge dr. Mačku, da se to postopanje vrši na podlagi prijave zagrebške policije, ki se glasi, da obstoji utemeljen sum, da je denar zadruge poneverjen. Sodnija hoče ugotoviti: 1. če zadruga sploh vodi kako knjigovodstvo in če je ta v redu; 2. jeli se vodi knjige članov in če so vknjiženi po njih vplačani deleži; 3. jeli nadzorstvo v smislu pravil in predpisov trgovskega zakona pregledavalo knjige in blagajno; 4. kje je naložen po članih vplačani denar.

Sporazum v jugoslovansko-bolgarski komisiji.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) Med člani jugoslovanske in bolgarske delegacije je prišlo do sporazuma glede plačila rekvizicij, ki so jih Bolgari izvršili v Srbiji za časa vojne. Bolgari so odstopili od svojega dosedanjega stališča, da se imajo rekvizicije smatrati za vključene v reparacije, katere dolguje Bolgarija zaveznikom po newilski mirovni pogodbi. Poleg tega so bolgarski delegati načelno osvojili tudi predlog jugoslovanske delegacije, da se med Bolgarijo in kraljevino SHS sklene konvencija o izročitvi zločincev. Jugoslovanski delegati pa so pristali na zahtevo Bolgarije, da se ukinejo sekvestri na posestvih bolgarskih podanikov.

RAZMEJITVENI ODNOŠAJI Z ROMUNIJO.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) Romunski poslanik Emandi in predsednik naše delegacije za razmejitev z Romunsko general Kalafatović sta imela danes konferenco s pomočnikom zunanjega ministra Panto Gavrilovićem. Na konferenci je bilo pregledano delo naše in romunske delegacije, do kakih sklepov glede razmejitve pa ni prišlo.

Ukrepi nemške vlade.

Berlin, 11. oktobra. (Izv.) Državni kabinet se je bavil danes z 10 zahtevami nemških veleindustrijcev, nato pa se je posvetoval o gospodarskem in o finančnem položaju. Izdano bo v kratkem več naredb, izmed katerih sta najvažnejši odredba za pocenitev kruha in pa za določitev novega denarja, takozvane »Boden«-marke.

Upanje na ameriški kredit.

Berlin, 11. oktobra. (Izv.) Kakor poročajo listi, je upanje nemške vlade na ameriški kredit opravičeno. Kredita pa ne bodo dali na račun reparacij, ampak ameriški kapital se namerava udeležiti s primernim kapitalom pri ustanovitvi nove nemške državne banke.

Rudarska stavka.

Katovice, 11. oktobra. (Izv.) Danes so začeli rudarji v vseh revirjih Gor. Šlezije štrajkati, ker niso dosegli 130 procentnega povišanja plač.

Katovice, 11. oktobra. (Izv.) Tudi v elektrarnah je delo ustavljeno. Premogovniki in industrijske naprave so brez luči. Garnizije v okolici rudarskih revirjev so v pripravnosti.

SOCIALISTIČNO-KOMUNISTIČNA VLADA NA SAKSONSKEM.

Draždane, 11. oktobra. (Izv.) Nova socialistično-komunistična vlada je sestavljena.

AMERIKA IN PRIZNANJE SOVJETSKE VLADE.

London, 11. oktobra. (Izv.) Na kongresu ameriške delavske zveze so odklonili zahtevo, naj bi Amerika posredovala za mednarodno priznanje sovjetske vlade.

INFLACIJSKA POLITIKA V ANGLIJI.

London, 11. oktobra. (Izv.) Angleška vlada je sklenila započeti lahko inflacijsko politiko namesto dosedanje deflacije, da se vsaj nekoliko odpomore silni brezposelnosti.

Iz zunanje politike.

* **Katoliški blok na Češkem.** Kakor poročajo češki listi, se prizadevajo katoliške stranke v Čehoslovaški ustanoviti enoten katoliški blok. Predpogoj za ustanovitev takega bloka pa je sporazum med katoliki na Češkem in med Hlinko. Tudi nemški katoliški krogi na Češkem pozdravljajo to misel simpatično.

* **Francija oborožuje Malo antanto.** Iz Bukarešta poročajo, da je izjavil znani francoski senator Béranger sotrudniku »Adeverula«, da državni proračun Francije dovoljuje, da oboroži Romunijo, Jugoslavijo in Poljsko. Interes Francije zahteva, da se stvori neprodiren obroč proti nemškemu kajzerizmu z ene in proti boljševizmu z druge strani.

* **Razorožitev Nemčije.** Dosedaj izvršena razorožitev Nemčije Francozom še ne zadošča in oni hočejo razorožiti tudi še obstoječo nemško državno brambo. Tako zahtevo je stavil nemški vladi francoski general Nolet, član razorožitvene komisije.

NAPAD NA FAŠISTOVSKEGA POSLANCA.

Rim, 11. oktobra. (Izv.) Na načelnika fašistovskega parlamentarnega kluba Mazzucca je bil danes poskušen atentat. Ko se je peljal skozi postajo Valenza v Rim v družbi nekega popolarom pripadajočega poslanca, je neznanec oddal nanj strel iz revolverja, ki bi bil Mazzucca kmalu pogodil.

Politične vesti.

+ **Teater med radikali v Sloveniji.** Borba, ki so jo začeli med seboj radikalci v Sloveniji, postaja dan za dnem zabavnejša. Revežem nadomešča lahko gledišče. Imajo brezplačne predstave, žaloigro ali burko, kakor si pač medsebojno radikalsko borbo tolmačijo. Ta borba postaja vedno hujša. Izključeni generalni sekretar Emil Štefanović, ki se je zatekel na pomoč k Orjuni, je izdal celo letak, v katerem očita akcijskemu odboru radikalne stranke, v katerem je pred kratkim še sam sedel, same čedne stvari, za katere resničnost mora že on sam nositi odgovornost. Med drugim trdi, da je dr. Ažman neštetokrat izjavil, da je potrošil več milijonov dinarjev za agitacijo, pa ni bilo mogoče dobiti mandata. Pravi, da se je radikalna stranka bavila z osebno politiko, n. pr. je razpravljala, ali naj postane g. Presl namesto g. Šubica ravnatelj obrtne šole. Očita radikalni stranki v Sloveniji bankokratsko-birokratsko politiko, trdi celo, da je nekdo ponoči vdrl v njegovo mizico, v kateri je imel imenik članov radikalne stranke, nadalje da finansira Jadranska banka radikalsko bankokratsko politiko z milijoni. Naznanja, da bo izdajal svoj tednik, ki bo edini zastopal pravilno radikalno stranko v smislu programa in pravil in končno napoveduje za danes ob 8. zvečer v Mestnem domu shod. To bo na njem teatra, ako bodo nastopile na pozorišču obe stranki radikalne stranke. »Jutranje novosti« seveda ne ostajajo Štefanoviču prav nič dolžne in ga razkrinkavajo, kaj je Štefanovič prej očital Orjuni, h kateri se zdaj zateka, in mu očitajo, da ima prepričanje, kakor mu pač bolje kaže. V uvodniku skušajo zabrisati neprijetne vtise tega boja med radikali, priznavajoč: »Gotovo je, da je bil ta boj (v stranki) mnogokrat zelo hud, kajti drznost ravno takih moralnih propalic presega vsako mejo človeške predstave.« Lepa stranka!

+ **Izredna prikazen v parlamentarnem svetu** je poslanec Pucelj. V svet javlja, da je vstopil v zemljoradniški klub, a ko je njegov klub sklenil, da zapusti skupščino v znamenje protesta proti taksnemu zakonu, je Pucelj ostal v skupščini in si dovolil kaj »strokoven« govor proti zakonu. Ko je pa prišlo do glasovanja glede zakona samega, si pa protigovornik Pucelj niti udeležil ni glasovanja. Še bolj kot njegova taktika je bil zanimiv njegov govor. Govoril je o visoki politiki, samo o taksah nič, končno se je pa spomnil, da je le treba nekaj o predmetu »povedati« in je izjavil, da je »On« dal novi načrt zakona trem gospodom preštudirati, ker on se na predmet ne razume in oni gospodje so izjavili, da zakon ni dober. Zanimiva izjava je dvignila bučen smeh pri 25 poslancih, ki so ga poslušali. Navsezadnje se je pa »On« samega sebe zavedel in zaklical: »ali nekaj pa le moram govoriti za svoje volilce« in dotaknil se je gostilniških koncesij. Da je bila vsa zbornica pod »vtisom« govora slov. samostojneža, to se razume.

Dnevne novice.

— **Osvoboditev industrijskih podjetij oddajanja priprege in rekvizicije prevoznih sredstev za vojaško službo.** Po čl. 233 točka 3 zakona o ustrojstvu vojske ima ministrstvo vojne in mornarice s posebnim pravilnikom v sporazumu s pristojnimi ministrstvi določiti, katera industrijska podjetja se imajo oprostiti od dajatve živine in vozil za mirodobno službo in za slučaj vojne. Ministrstvo trgovine in industrije je v svrho sestave predlogov za ta pravilnik pozvalo trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani, da predloži seznam podjetij, ki bi prišli za oprostitev v poštev. Ker je zbornici v to svrho določen zelo kratek rok, **poživlja trgovska in obrtniška zbornica vsa industrijska podjetja, ki reflektirajo na to ugodnost,** da ji nemudoma najavijo število vprežne živine po posameznih vrstah, dalje število in vrsto vozil in drugih prevoznih sredstev, ki bi prišla za vojaško službo v poštev s podrobno in konkretno utemeljenim predlogom koliko bi jih bilo treba oprostiti od vojaške službe. Obenem naj podjetja navedejo ali in v koliko so uživala tozadevne ugodnosti že med svetovno vojno.

— **Dobre prevajalce** in odlične poznavalce nemškega jezika imajo v vnanjem uradu v Belgradu. V pogodbi, sklenjeni med našo državo in Avstrijo glede razdelitve bivših avstro-ogrskih arhivov, se je nahajala tudi beseda «Gläubigerzentrale«. Ko so pa dobili Avstrijci na podpis nemško besedilo pogodbe in besedilo srbskega prevoda, so podpis zaradi netočnosti srbskega prevoda odklonili in vrnili srbski prevod nazaj v Belgrad s pripombo, da «Gläubiger-zentrale« ne pomeni «centrale verskih udruženja«, ampak «poverilačko centralo«, kakor je pravilno dostavil avstrijski Nemec z vljudno prošnjo za tozadevni popravek.

— **Prečansko civilno uradništvo** bo v kratkem šlo isto pot kot prečansko častništvo. Začelo se je že s penzijoniranjem slovenskih in hrvaških uradnikov po Stari Srbiji in Vojvodini, kjer so penzijonirali celo Slovence z 2 (reci: »dvema«) službenima letoma. Ko se je v naše šole tudi najnižjih vrst uvedla srbščina, je samo ob sebi umevno, da v petih letih niti ne bo več treba ljudskošolskih (ali osnovnošolskih) učiteljev, kam šele drugih uradnikov. Slovenec bo kakor v starih časih, zadostoval kot tolmač.

— **Usposobljenostni izpit za gospodinjske šole** so napravile pri pokrajinski upravi — oddelek za kmetijsko: Helena Černe iz Zg. Šiške, Mica Pleško z Vrhnike, Franica Sušnik iz Škofje Loke, s. Jožefa Nagel iz Šmihela pri Novem mestu, s. Hedvika Puntar iz Repenj, s. Barbara Šenenekar iz Mostarja, s. Albina Tavčar iz Maribora in s. Jakobina Voje iz Splita. Naštete kandidatinje so prve, ki so napravile izpit iz te stroke.

— **Kranj.** »Izobraževalno in zabavno društvo Kranj« je otvorilo z ljudsko igro »Deseti brat« dramsko sezono za leto 1923-24. Igrali so 28. sept. prvikrat, na roženvensko nedeljo 7. okt. so pa igro ponavljali. Dosegli so prav lepe uspehe. Priznati je treba, da bo težko dobiti daleč na okoli tako izvežbanih igralcev, kot jih ima društvo »Kranj«. V resnici, društvo je lahko ponosno na svoje igralce. Igralci niso samo dobro naštudirali svojih vlog, ampak so se tako vživeli vanje, da je iz njih govorilo srce in čustvo. Vsi igralci so nastopali v svojih vlogah z vso natančnostjo, a obenem tako naravno, da so gledalci večkrat osupnili. Posebno hvalevredno so igrali Krjavelj (A. Rohrman), Deseti brat (Fr. Mohor) in pa Dolef (A. Kalan), ki so občinstvo večkrat spravili v buren in dolgotrajen smeh. Tudi ostali igralci so igrali nad vse hvalevredno. Geste so bile umerjene, mimika pravilna. Dvorana je bila obakrat polna; sedeži so bili večinoma že v predprodaji razprodani. Kakor čujemo, ima društvo »Kranj« za to sezono na programu še več prav lepih ljudskih iger. Želimo le, da bi vse z enakim uspehom igrali, kot so »Desetega brata« in tako mnogo storili za umsko in srčno izobrazbo našega ljudstva. Dobre volje in jeklene discipline je potreba in novi uspehi so zagotovljeni.

— **Jesenice.** Katoliško delavsko društvo igra »Miklovo Zalo« v nedeljo, 14. oktobra ob pol 4. uri popoldne in 8. uri zvečer v katol. delavskem domu na Savi. Okoličani, ki si hočejo rezervirati vstopnice, naj pošljejo na društvo potom svojih društev znesek in sporočilo, kakšne vstopnice zahtevajo. Vstopnina je 10, 8, 6, in 4 Din. — Odbor KDD.

— **Izredni občni zbor Slov. kat. akad. starešinstva bo 2. dec. t. l. v Celju.** Tovariši naj mislijo že danes, da se gotovo udeleže. — Predsednik.

— **Tombola zveze bivših salezijanskih gojencev je častno končala.** Glasom četrtega zapisnika finančne kontrole, je odločil žreb kolo gospici Klemenčič Mariji, Novi Vodmat 78, vagon premoga gospej Mimi Spur, Celje, na okopih 1, zaboj sladkorja gosp. Selmi Kürner, Št. Vid nad Ljubljano 47, blago za moško obleko gosp. Ivanu Šuštarju, Poljanska cesta 41, Ljubljana, blago za žensko obleko gosp. Ernestu Samobor v Mariboru (priglašen potom I. del. konsumn. društva). Dva činka izmed tridesetih, dasi strankama naznanjena, sta še nedvignjena. Tablice, izročene varstvu odbora niso zadele, razen ene kvaterne, katero smo obvestili in so jo dvignili. Vsem darovalcem dobitkov, vsem, ki so požrtvovalno oddajali in kupovali tablice, zavestno podpirajoč Mladinski dom v svojem težkem začetku, kliče prisrčen »Bog plačaj!« hvaležno udani odbor.

— **Vasica Brdo se izloči iz okoliša pošte Ljubljana 7. in priklopi pošti Vič.** Ker hodijo prebivalci vasi Brdo v občini Zg. Šiška na Vič na pošto, se izloči vas Brdo iz okoliša pošte Ljubljana 7 (Sp. Šiška) in se priklopi stalno pošti Vič.

— **Ponovni razpis tobačnih velikoprodaj duhana.** Uprava državnih monopolov, oddelek za prodajo, je z odlokom z dne 1. oktobra 1923 M. Pr. štev. 32.166 odredila ponovno oddajo velikoprodaj tobaka pod zakup za dobo leta 1924 in 1925 na javni ofertalni licitaciji, ki se ima vršiti dne 3. novembra 1923 ob 11. dopoldne v pisarni Oblasne monopolske direkcije v Ljubljani pod istimi pogoji, ki so bili določeni za prvo licitacijo z dne 14. 9. 1923. Ponudbe na tiskanih formularjih je vložiti pri gornji direkciji najkasneje do 3. XI. 1923 do 11. dopoldne, 1 odstotek kavcije od letnega prometa, izkazanega v tozadevnih pogojih pa najkasneje do 2. XI. 1923 do 5. popoldne. Pogoji so vsaki dan, izvzemši nedelje in praznike stavljeni interesentom na vpogled od 8. do 12. ure pri Oblasni monopolski direkciji v Ljubljani in pri vseh okrajnih upravah finančne kontrole. Ponovno se razpisujejo v Sloveniji velikoprodaja za okoliš: Logatec, Litija, Slov. Gradec, Radeče, Konjice, Smlednik, Zagorje, Laško, Marenberg, Prevalje, Rogatec, Slov. Bistrica, Murska Sobota, Dol. Lendava, Radovljica, Kočevje, Cerknica, Novo mesto, Celje, Lukovica, Ptuj, Ribnica, Škofja Loka, Trebnje, Gornja Radgona in Šmarje pri Jelšah. — Direktor: Mandelj.

— **Smrtna nesreča.** 8. oktobra je 16 let[...] Palčič, voznik pri Pintarju v Jelendolu p[...] Ribnici, ko je pripeljal v Goričovas hlode [...] parno žago Češarkovo, prišel med transmisij[...] katera ga je vsega razmesarila. Revež je v e[...] uri v groznih mukah izdihnil.

— **Strašna smrt.** Žena lesnega trgovca Iv[...] Singer v Osjeku je snažila sobe s svojo služkin[...] z neko maso, v kateri je bil tudi bencin. Ker [...] je ta masa strdila, jo je stresla v umivalno poso[...] in jo nato hotela ogreti na plinovem plamenu. N[...] enkrat se je masa vnela in Singerjeva je bila tak[...] vsa v plamenih. Dekla ji je priskočila na pomo[...] a bilo je že prepozno. Nesrečna gospa je v stra[...] nih bolečinah umrla.

— **Železniška nesreča.** Na progi Zagreb—S[...] Klara se je pripetila grozna železniška nesreč[...] katere žrtev je bil mladi železniški čuvaj Vikt[...] Osek, ki se je vozil na drezini. Že blizu čuvajni[...] ga je dohitel vlak ter zavozil z vso silo v drezin[...] Osek je prišel pod kolesa lokomotive, ki ga [...] vlekla še kakih 14 metrov daleč in ga popolno[...] razmesarila. Osek se je šele pred kratkim ože[...]

— **Velik požar.** V Velesu v Macedoniji [...] preteklo nedeljo izbruhnil velik požar. Velik [...] mesta je bil v plamenih. Zgorelo je veliko štev[...] hiš in trije otroci.

— **Tatvine in vlomi.** Francu Kozjeku s Ka[...] lje je bila ukradena obleka v vrednosti 4000 [...] Tudi Matevžu Tomincu v Zg. Podložu je nezn[...] tat ukradel obleko v vrednosti 8400 K.

viDek tega velikega mojstra. Nemci radi s por[...]

— **Iz naše države izgnana** je 8. julija 188[...] Gössu pri Leobnu rojena in v goriški okraj p[...] stojna prostitutka Klara Bizjak.

Štajerske novice.

š **Preselitev.** Zdravnik dr. Karel Pečn[...] za notranje in pljučne bolezni se je prese[...] iz Sv. Jurja ob južni železnici v Celje, Canka[...] jeva ul. 11.

š **Slovenjgradec.** Na dan rojstva presto[...] naslednika je bilo uradno razglašeno, da n[...] delo v državnih uradih počiva. Pri okrajne[...] sodišču v Slovenjgradcu je pa gospod pre[...] stojnik sodišča ukazal, da so na imenovani d[...] vsi uslužbenci popoldan službe prosti, sam[...] sodni sluga mora z jetniki v jetnišnici sta[...] slamnjake basati in šivati. Tako je praznov[...] imenovani sluga, kateri je tudi državni n[...] stavljenec, slavni dan rojstva prestolonasle[...] nika.

š **500 lepih dobitkov, med temi pet glav[...]** je že prijavljenih za tombolo vojnih invalidov, [...] se vrši dne 14. oktobra t. l. na glavnem trgu [...] Mariboru.

K višjim ciljem.

Ministrstvo za prosveto kraljevine [...] H. S. v Belgradu je poslalo pod O. N. [...] 24.335 z dne 25. maja 1923 sledečo n[...] redbo vsem vodstvom narodnega šolstv[...]

»Velika svetovna vojska je pustila [...] vsem svetu, pa tudi pri nas mnogo nere[...] ne le v gospodarskem, ekonomskem [...] socialnem, marveč tudi v moralnem ozir[...] Preden se spravi vse to zopet v red, bo [...] preteklo dokaj časa; poklicani so v ta n[...] men mnogi činitelji društvenega življen[...] velik del tega posla je pa odmerjen šoli [...] učiteljstvu.

Vzgoja, ki ima glavno skrb, da reg[...] lira vse vplive na individualni in splo[...] razvoj človeka, je imela od nekdaj pr[...] vlogo med činitelji za napredek kulture [...] civilizacije v narodu in v človeški dru[...] sploh.

Družinsko in šolsko vprašanje dana[...] njega časa mora svojo vzgojno m[...] todo uravnati po višjih ciljih [...] ki izvirajo iz etiških načel in so v skladu [...] religijsko-moralnimi, narodnostnimi in d[...] žavnimi interesi, tako da se bodo uspe[...] dela pokazali v srečnejšem vzajemne[...] življenju.

Pismo iz Italije.

(Dalje.)

Težko je tujcu pripraviti tukajšnjega kmeta, da bi mu povedal svoje politično mišljenje. Nezaupljivi so postali, prestrašeni vsled fašistovskega terorizma. Vendar se mi je posrečilo spraviti toliko iz njih, da sem spoznal njih veliko nezadovoljnost s fašistovsko vlado, ravno radi teh bremen. Ko so zvedeli te dni za krizo, ki pretresa fašistovsko stranko, niso mogli skriti svojega veselja, izhajajočega iz upa, da se bodo stvari menjale. »Tako ne more iti dalje!« to je refren. »Socialisti so nam obljubili, nebo in zemljo«, pravijo koloni. Za časa vojske so kmetom obljubovali, da mu bodo dali zemljo, a danes so obljube pozabljene. So sicer izdali neke nove naredbe, ki urejujejo pogodbeno razmerje med gospodarjem in kmetom, in ki so zboljšale nekoliko položaj kmetov, a kmetov le niso zadovoljili. Dokler Italija ne bo uredila radikalno agrarnega vprašanja, toliko časa ne bo kmet zadovoljen. Gotovo bi se tudi produktivnost zemlje zelo zvišala, če bi bil kmet gospodar svoje zemlje. — Hiše imajo koloni velike in lepe, samo manjka snage in — stranišč.

Takoj po končani vojski so kmetje precej zaslužili, ker je bila cena vinu, turšici in drugim pridelkom visoka, danes pa točijo po gostilnah dobro domače vino po 2 L, in kmet ga prodaja na debelo po 1 L in manj. — Utis sem pa tudi dobil, da tukajšnji kmet ni tako delaven kakor naš. — Razlagam si to s tem, da je italijanski kmet že po svoji naravi bolj len (klima na to tudi vpliva); potem s tem, da obdelovanje tukajšnje zemlje ne povzroča posebnih težkoč, med tem ko si mora naš Kraševec res v potu svojega obraza izsiliti iz zemlje kos kruha; zlasti si pa to razlagam s tem, da se v tej recimo kmetski komodnosti izraža ona urojena in od roda do roda podedovana zavest, da ne obdelava svoje zemlje.

Tukajšnje ljudstvo je mirnega značaja. Če se govori o Lahih, si navadno predstavljam človeka, ki neprestano, hitro in dosti govori in ki pri tem gestikulira z rokami in očmi. Kdor bi si predstavljal gornjeitalijanskega človeka tako, bi se motil. Tako živahni so južni Italijani, ki so čisto drugi tip, kakor severni. Ti poslednji ne morejo skriti svojega langobardskega pokolenja. Plešejo pa in pijejo radi. Vsaj dvakrat na teden mora dekle na ples. Pa da jih vidite, kako so napucane! Vse po zadnji pariški modi!! Ne ločite jih od mestnih gospodičen. Svilene obleke, nogavice, lakaste čevlje z visokimi petami, parfumirane in napudrane! Tudi mladeniči ne zaostajajo v tem oziru za dekleti. Danes — na plesišču v dolgih, špičastih čevljih, kratkih, podvihanih hlačah, izpod katerih gledajo koketno svilene nogavice, na glavi preštet vsak las — jutri pa v lesenih cokljah na gnojišču. Menda je danes povsod kmetska mladina enaka. Tutto mondo un paese. Od naših jih loči samo to, da se znajo tudi res gosposko obnašati. In res! Pijancev ni videti in pijanskega kričanja in vpitja ni slišati ne po gostilnah in ne po cestah.

Krasne so tu ravne ceste. Kot beli trakovi se vijejo med polji, okinčane od velikih kostanjev ali platan. Zato se vse vozi na biciklju: delavec na delo, kmet na polje; dekle ti pripelje na biciklju perilo, in duhovnik gre v talarju in biretu na biciklju v cerkev.

Ob nedeljah so cerkve zelo dobro obiskane, tako od moških kakor od žensk. Ženska ne sme nobena odkrita v cerkev. Na cerkvenih vratih so povsod napisi, ki prepovedujejo vstop v hram božji odkritim in nespodobno oblečenim ženskam. Tudi pri obhajilnem oltarju stoji za take ženske primeren napis. Zato si tudi ženske, preden stopijo v cerkev, pokrijejo glavo s pajčolanom. Ženske morajo izstopiti pri enih, moški pa pri drugih vratih. V cerkvi sta oba spola strogo ločena. Dasi pa ljudstvo pohaja redno cerkev, vendar njihovega obnašanja v cerkvi ni moč pohvalno omeniti. Nobenega spoštovanja do svetega kraja ne kažejo. Malokdo ima molitveno knjižico [...] rožni venec v roki. Vse se ozira, ogledu[...] smehlja, pogovarja. In kakšen ropot dela [...] s stolicami! Znano je, da v Italiji nimajo [...] cerkvah klopi, kakor pri nas. To ima sv[...] vzrok! Klopi namreč zelo motijo v arhite[...] tonsko pravilni in lepi cerkvi estetični u[...] tek. Predstavljajte si n. pr. baziliko [...] Pavla v Rimu obloženo z masivnimi klop[...] in priznati morate, da bi zgubila polovi[...] na svoji lepoti! Namesto klopi pa ima[...] slamnate stolice. Te pa med službo bo[...] premikajo, prenašajo in prestavljajo, k[...] na njih sedijo, klečijo in ob njih sloni[...] Med mašo pa cerkovnik pobira in menja[...] denar za te stole. Vse to povzroči tak [...] pot, da je res človeku nemogoče biti zbr[...] nemu pri službi božji. — Kar na nas tu[...] čudno vpliva, je, da pobirata po cerkvi n[...] loščino cerkovnik in — župnik. Čudno [...] tudi to, da ni v cerkvah ob nedeljah — [...] zen velikih praznikov — nikakršnega p[...] ja. Narod s tako visoko razvitim umet[...] škim smislom, s toliko umetniki, cerkve[...] petje po deželi pa tako zanemarjeno! Te[...] si ne vem razlagati. Ali je kriva zanik[...] nost? Ravno te dni se je vršil v bližnji V[...] cenzi ob navzočnosti nekega kardinala [...] papeževega odposlanca kongres za cerk[...] no glasbo, ki je pozval duhovščino, [...] skrbi za ljudsko petje v cerkvi. Mogoče [...] bo sedaj obrnilo na boljše!

(Konec.)

Brez tega ni ne narondega napredka, ne napredka v civilizaciji.

Vsled raznih kvarnih vplivov, ki deluje jo danes na narodno mladino v moralnem pogledu, so nastale med narodom po raznih krajih razmere, ki ustvarjajo moralno dekadenco naroda; zlasti vsled pojavov mnogih grdih inštinktov, vsled brezbrižnosti za vrline, vsled razuzdanosti, pohotnosti ter vsled pomanjkanja verskega čuvstvovanja.

V našem narodu, osobito med mladino, izginjajo lepi nacionalni običaji in vrline; se izgublja patriarhalno spoštovanje in ljubezen do vsega, kar je sveto in vzvišeno.

Starejši z bolestjo v duši opazujejo tok sedanjega življenja ter pota, ki po njih mladina dere v propast; a šola in učiteljstvo razen svojega poklicnega dela med štirimi stenami zelo malo deluje izven šole.

Učitelji, kot vzgojitelji narodne mladine, morajo tudi sami uvideti, da zahteva od njih domovina v teh usodnih časih izvrševanje dolžnosti tudi v prosveti, v moralnem in verskem pogledu na široki podlagi. Učitelji morajo prednjačiti z zgledom osebnega občevanja in obnašanja med ljudstvom tako glede na obisk cerkve, kakor glede spoštovanja in izvrševanja narodnih običajev, gojenja čednosti in plemenitega ravnanja ter vsega tega, kar se želi z vzgojo doseči.

Naš narod se je že od prejšnjih časov naučil, da šolska mladina redno hodi v cerkev, da moli in časti Boga, da popeva v cerkvi, da prejema sveto obhajilo, da posluša božjo besedo, ki jo oznanja posvečen služabnik božji in da izvršuje predpise verskih obredov itd.

Izgleda, kakor da se je vse opustilo.

Ministrstvo je obveščeno, da v cerkev pogostokrat ne hodi ne učiteljstvo, ne dijaštvo, da se verski vzgoji ne posveča dovolj pažnje; da so se kletvine in brezbožna dela razširila tudi med mladino.

Če je po zakonu o narodnih šolah in po predpisih o pohajanju cerkve ukazano vse to kot dolžnost, je redno posečanje cerkve dolžnost tudi vestnih vzgojiteljev; pa tudi brez ozira na to je njih dolžnost, da store vse, kar je v prilog razvijanju verskega čuvstvovanja ne le pri mladini, ki jo vzgajajo, marveč tudi pri vseh, ki so v njih okolišču. S tem bi se mnogo doprineslo, da se v našem narodu popravi morala in vsadi ljubezen do dobrih del.

Ministrstvo polaga to na srce vzgojiteljem in jim naroča, naj se odlikujejo v prizadevanju, da redno hodijo v cerkev, da oskrbujejo lepo petje in spremljajo dijaške pevske zbore pri cerkvenih obredih; da goje čednosti pri svojih učencih, pa tudi sicer pri bolj odrasli mladini; prizadevajo naj se pa tudi, da one, ki se pregreše v teh dolžnostih, naganjajo, da jih vrše.

Prosvetni inšpektorji se bodo po šolskih nadzornikih potrudili, da se razvije v tej smeri poseben sistem delovanja. Šolski nadzorniki bodo pa v svojih poročilih izrecno naglašali, kako se je ta moja naredba — in s koliki muspehom se je izvrševala.«

Minister prosvete:
M. Trifunović s. r.

To naredbo je izročil višji šolski svet vsem šolskim vodstvom in ravnateljstvom, da jo objavijo podrejenemu učiteljstvu s pozivom, da se v bodoče p onji ravnajo.

Gospodarstvo.

g **Naš izvoz.** Pred par dnevi so bili objavljeni podatki o našem izvozu v mesecu maju. V navedenem mesecu je bilo izvoženih blaga 250,863.468 kg v vrednosti 484,922.435 Din in 47.909 glav živine (91,471.394 Din). Celokupen izvoz je dosegel v teži 260.259 ton, v vrednosti pa 576,393.829 Din. S tem je dosežen nov rekord. Odkar beleži naša statistika izvoz še ni dosegel tako visoke številke. S tem je prekoračena tudi številka, dosežena v marcu tekočega leta (541 milijonov). Napram istemu mesecu lanskega leta je izvoz skoro še enkrat večji po teži in po vrednosti. V povečanju izvoza leži tudi vzrok za izboljšanje naše valute. Najvažnejši izvozni predmet je stavbeni les, katerega se je izvozilo 77.045 ton v vrednosti 110 milijonov Din. Po vrednosti stoji na drugem mestu koruza. Izvoz koruze je dosegel težo 34.712 ton in 94.8 milijona Din. Na to slede: goveda 43 milijonov, jajca 42 milijonov itd. Skupno se je v prvih petih mesecih tekočega leta izvozilo za 1831 milijonov Din, kar prekaša izvoz v istem času lanskega leta.

g **Žitni trg.** Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 356 do 357.50 Din, rž 295 Din, ječmen 240 Din, koruza 257—260 Din, beli fižol 540 Din, pšenična moka št. 0 560 Din, št. 5 425 Din (za 100 kilogramov). Tendenca nespremenjena.

g **Cene goveji živini.** Na zagrebškem zadnjem sejmu so se plačevali domači voli I. vrste po 13.50—15 Din, II. vrste 12.50—13.50 D, III. vrste 9.50—11.50 Din, bosanska živina 9.50—12.50 Din, prašiči I. vrste 27—28 Din, II. vrste 22.50—25 Din, teleta 24.50—25.50 D, II. vrste 23.50—24 Din.

g **Naš finančni minister plačuje dolgove!** Zagrebški »Morgen« objavlja oglas finančne uprave za Hrvatsko, ki se glasi: »Z odlokom generalne direkcije državnega računovodstva v Belgradu so vpostavljene v državnem finančnem proračunu v oddelku 46 tretjih dvanajstin za l. 1923. svote za izplačilo državnih obvez osebne in materijelne narave. Te obveze obsegajo državni proračun za l. 1919. oziroma za leto 1920—21 in deloma proračun za leto 1922. in se tičejo oseb in tvrdk, ki so izvršile razne dobave v območju zagrebške finančne direkcije in njej podrejenih davkarij. Na podlagi tega oglasa se pozivajo tvrdke in privatne osebe, ki imajo še iz prejšnjih let kaj od države tirjati, da se informirajo pri državni blagajni v Zagrebu, če so njihove tirjatve nakazane, nakar jim bodo proti pobotnici njihove zahteve izplačane. — Zanimivo bi bilo ugotoviti, kako je s tirjatvami slovenskih dobavitefjem, katerim bi v sedanji težki denarni krizi kakšen milijonček jako prav prišel.

g **Novi Sad — skladišče za češko blago.** Na konferenci med češkimi in novosadskimi trgovci so sklenili, naj bi bil v bodoče Novi Sad veliko tržišče in prekupovališče za češko blago. Češko blago bi prišlo do Novega Sada po Donavi, v skladiščih v Novem Sadu bi si jugoslovanski trgovci lahko izbirali njim ugajajočo robo.

g **Češkega posojila ne bo.** Nedavno so razširili belgrajski listi vest, ki smo jo objavili tudi mi, da se vrše med našimi trgovskimi zastopniki in Čehi pogajanja zaradi posojila v znesku 70 milijonov čeških kron. Kakor poročajo sedaj, po obisku čeških trgovcev v Belgradu, iz tega posojila ne bo nič. Zato se pripravljajo zlasti vojvodinski trgovski in industrijski krogi, da dobe potrebne jim kredite v zapadni Evropi.

g **Prodaja »Dravske kasarne« v Mariboru.** V pisarni inženirskega oddelka Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, Kongresni trg 1, se bo vršila dne 27. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne javna ustmena dražba za prodajo »Dravske kasarne« v Mariboru.

g **Zborovanje italijanskih izvoznikov.** V novembru se vrši v Trstu kongres italijanskih izvoznikov, katerega sklicuje tržaško društvo za študij gospodarskih vprašanj.

BORZA.

Zagreb, 11. okt. (Izv.) Devize: Pešta 0.48 do 0.52, Italija 3.93—3.94, London 390—393, Newyork 85.50—86.25, Pariz 5.20—5.27½, Praga 2.56—2.58, Dunaj —12.05 do —12.15, Zürich 15.40—15.45, Bukarešt 35—41. Valute: dolar 84.50—85.—.

Curih, 11. oktobra. (Izv.) Berlin: ne notira več. Holandija 219.50, Newyork 558.37½, London 25.41, Pariz 33.40, Milan 25.40, Praga 16.70, Pešta 0.0307, Beograd 6.55, Varšava 0.0005, Dunaj 0.0078⁵/₈, avstr. krona 0.0079.

Ljubljanske novice.

lj **Stolna prosveta** ima danes v petek zvečer ob 8. v Jugoslovanski tiskarni sejo, katere se gotovo vsi odborniki udeležite. — Predsednik.

lj **Prijateljski sestanek Slov. kat. akad. starešinstva** je danes, 12. okt., ob 8. zvečer v srebrni dvorani Uniona. Tovariši naj se zanesljivo vsi udeleže radi važnosti predmeta. Prisotnost obvezna! — Predsednik.

lj **Akademija dobrovoljcev.** Dne 13. okt. ob 8 zvečer se vrši v veliki dvorani hotela Union akademija dobrovoljcev s sodelovanjem članov naše opere gc. Lovšetove, gg. Šimenca in Betetto, gc. Dane Golic-Koblerjeve, g. Neffeta ter pevskega društva «Ljublj. Zvon«.

lj **Mesto cvetlic** na grob gospej Uršuli Kremžarjevi je darovala ga. Kati Fiala 100 Din za Stolno Vincencijevo konferenco. Povrni Bog!

lj **Krekova mladina v Ljubljani** priredi v nedeljo, dne 14. t. m. ob ¯ zvečer v prostorih I. del. konsumnega društva družabni večer z jako zanimivim sporedom. 1. Kuplet. 2. Mutasti muzikant. (Burka enodejanka.) 3. Srečolov. 4. Šaljiva pošta. Pri prosti zabavi jako zanimiva tekma za ? ? ?. Vstop prost. Kdor se hoče pošteno zabavati, naj pohiti v nedeljo med našo delavsko mladino v konsum.

lj **Klub esperantistov v Ljubljani** naznanja, da se otvori v torek, dne 16. t. m. v prostorih šentjakobske šole II. nadstropje, soba št. 20, tečaj za mednarodni jezik Esperanto. Kdor se želi učiti, naj se zglasi navedenega dne ob 7. zvečer. Učna pristojbina znaša 10 Din, za dijake 5 Din mesečno. Ta dan naj pridejo tudi vsi člani kluba in lanski učenci. — Odbor.

lj **Čevljarska zadruga** naznanja, svojim članom, da se bo vrši! sestanek v nedeljo, t. j. 14. t. m. ob 10. dopldne pri g. Mraku, Rimska cesta.
Načelstvo.

lj **Poročil se je g. Janko Vizjak v Ljubljani z gdč. Pavlinko Kern iz Sp. Šiške.**

lj **Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani** razpisuje službo kurjača in hišnika za svoje uradno poslopje. Pogoji so razvidni iz Uradnega lista št. 93 z dne 5. oktobra. Prošnje je vložiti do 15. oktobra.

lj **Nesreča na Bleiweisovi cesti.** Avtomobil dr. Franca Jenka je zadel na Bleiweisovi cesti v kolesarja trgovca Filipa Šibenika in ga podrl na tla. G. Šibenik se je poškodoval pod kolenom.

lj **Iz III. nadstropja padel je na dvorišče na Mestnem trgu št. 12. 15** mesecev stari Ljubomir Klobčaver. kjer pa niso ugotovili nobene težke poškodbe. Otrok je že zopet pri starših. Pač sreča!

lj **Poskušena tatvina.** V delavnico čevljarskega mojstra Dermastje na Poljanski cesti je prišel neki približno 30 let star mož, ki je sunil Dermastjovo gospo in hotel ukrasti par čevljev. Slučajno je stopil v delavnico neki vojak, na kar je nasilnež hitro odšel.

lj **Jurist** prosi dobre ljudi, da bi mu pripomogli do kake primerne službe ali instrukcije, da bi mogel nadaljevati svoje študije. Pojasnila daje uredništvo »Slovenca«.

lj **Oglejte si** v izložbah oblačilne industrije A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica 7, najnovejše raglane, njih nedosežno lepi kroj in nizke cene pri izvrstnem blagu. 6150

lj **Opozarjamo**, da se je tvrdka I. Maček, stara, priznano solidna trgovina z oblekami, preselila v hišo Pokojninskega zavoda na Aleksandrovi cesti 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah. 6358

lj **Opozorilo.** Tovarna čevljev Peter Kozina & Co. je izdatno znižala dosedanje cene v vseh svojih detajlnih trgovinah. P. n. občinstvo naj se v svojem interesu posluži te prilike. 6357

Prosveta.

pr **Tržič.** Prosvetni odbor JD vabi na V. prosvetni večer. Vrši se v pondeljek, 15. oktobra, ob 8. zvečer v »Našem domu« pod predsedstvom Rudolfa Prešeren. Spored: 1. G. Šebek, »Šumi...!« Koračnica. Igra na klavir Lud. Pečnik. 2. Nazorni nauk o lepem vedenju: Kako se žlica v usta nese. Teorijo pojasnuje F. Tič. Zaeno kaže teorijo v praksi mešana družba ob servirani mizi — Rud. Ahačič kot dr. Skaza — pod vodstvom gdč. Mici Premru. 3. Toselli, »»Serenata«. Ga Blanka Peharc igra z vijolino, gdč. Iv. Paternoster spremlja s klavirjem. 4. Po minuti — priglašenim za besedo! 5. Mačja godba: »En mal za špas, en mal za res.« — Vstopnine ni!

Narodno gledišče.

Jevgenij Onjegin. Danes v petek zvečer točno ob pol 8. se poje v opernem gledališču prvič v tej sezoni Čajkovskega opera **Evgenij Onjegin.** Vlogo Onjegina poje novoangažirani **član dr. Aleksander Rigo**, ki nastopi ta večer prvokrat v večji ulogi na našem odru. Dr. Rigo je banaški Srb, ter je študiral po končanih medicinskih študijah solopetje na Dunaju in nato tri leta v Neaplu. Njegov bariton je povsem liričnega značaja, ter je pel ulogo Onjegina v Gradcu, kjer je bil preje angažiran, vedno z najlepšim uspehom. Prvokrat je pel na našem odru Miho v Prodani nevesti začetkom septembra t. l. Ulogo Filipjevne poje gdč. Ropasova, ki se je po par letnem presledku vrnila v ljubljansko opero. Ostale vloge so v istih rokah kakor minulo sezono: Tatjano poje gdč. Zikova, Olgo gdč. Sfiligojeva, Larino ga Smolenska, kneza Gremina Zathey, Lenskega Burja, Truqueta Mohorič, Zareckega Šubelj in stotnika Perko. Predstava se vrši za red F.

Drama uprizori danes zvečer Šekspirjevo veseloigro: »Kar hočete« za red E.

Verdijeva «Aida« je pač najbolj značilna za višek tega velikega mojstra. Nemci radi s ponosom poudarjajo, da je Verdi v tej operi privzel Wagnerjevo načelo svobodnega, na strnjene glasbene oblike ne vezanega glasbeno dramatičnega govora (deklamacije, recitativa). Res je to, pa je prav tako tudi res, da se Verdijev recitativ tako loči od Wagnerjevega, kot se loči milo, mehko italijansko nebo od ostrega, neprijaznega nemškega; trdi, hripavi, odbijajoče patetični, po naredniško oholi, težki nemški besedni zvok od sočno gibke, ljubko zvonke, lahne italijansko-toskanske govorice. Pri Wagnerju se glasbeni govor (recitativ) rodi iz zvoka govorjene besede, pri Verdiju pa je tudi glasbeni govor redno otrok neprestano žuborečega melodičnega čuvstvovanja; tam je glasbi za podlago beseda, tu besedi za podlago glasba. — Opera je bila očividno skrbno pripravljena, sijajno opremljena,[1] v celoti dobro peta in igrana. Pred vsemi sta se po dovršenosti odlikovala Betetto in Zikova. Saj smo že slišali znamenite pevce peti velikega svečenika Ramfida, toda takega vtisa, kakor ga je napravil mogočni, veličastni pevski nastop Betettov ob sodbi, se ne spominjamo. Zikovo to pot najlaže označimo, če rečemo, da je bila globoka; zmagovito je nadvladovala zbor s polnim orkestrom vred, njeni ognjeviti izbruhi so pretresali. Oprema je bila pa za sužnjo očividno prerazkošna; umetniška resničnost bi se zadovoljila z manjšim bogastvom. — Tudi Šimenc je imel lepe trenutke; seveda vse ponosite veličine, vse brezdanje bolesti Radamove ni mogel izčrpati. Prav tako je bila Sfiligojeva, ki se sicer lepo razvija, dokaj prijetna Amneris. Vendar pa i po petju i po igri, v skrivnem upanju in strastni tožbi, prevaranega srca ponosite hčerke starodavnih faraonov in mogla pozajeti. Pugelj je marsikako besedo in stavek dokaj zveneče zapel, za pristnega faraona ga pa tudi nismo mogli povsem imeti; je pa vedno boljši. Saxova je malo vlogo svečenice prav prijetno odpela. — Cvejić ima izdaten organ, tudi za igro ni slab, samo vokalizacija še ni slovenska; o, u, i so prav lepi; gre še za a in zlasti za e, pa bomo z njim brzkone še prav zadovoljni. Orkester je bil to pot v celoti prav dober; gotovo slaba je bila pa harfa, ki nas je ob skrivnostno plahem spevu svečenic z divjim zamahom bila po ušesih. To kričečo neskladnost med rahlo dihajočim spevom in veliko prevsiljivim spremljanjem bi dirigent že moral čutiti in jo izravnati, saj štane samo besedo, samo mig.
K.

[1] Vendar se zdi umestnih nekaj pripomb. Urej (lik egiptovske naočarke) je bil kolikor vemo, častni znak faraonov in faraonovih sorodnikov; prav gotovo pa ga niso nikdar nosili sužnji. — Zdi se tudi, da pogled na gola bedra vojakov itd. ni kdovekaj prijeten. Saj je rjavkast trikô že tudi moči dobiti. — Dalje bi domisljijo zelo podpiralo, če bi za spremljanje speva svečenic v templju postavili vsaj dve egiptovski harfi ob oltar. — V Gledališkem listu naj se popravi, da se dejanje vrši «za časa faraonov«. Beseda faraon ni osebno, ampak skupno ime za vse egiptovske vladarje. Ne bilo bi tudi nápak, če bi se odrski orkester in njega novodobna glasbila, kot je svetoval Adamič — tako vsaj smo njegovo besedo razumeli — zakril z egiptovskimi pihali in trobili.

Ljubljanski občinski svet.

Včeraj zvečer se je vršila redna seja ljubljanskega občinskega sveta.

Predsedstvena naznanila.

Župan dr. Perič je po otvoritvi seje imenoval za overovatelja zapisnika obč. svetnika Orehka in dr. Rožiča. Poročal je nadalje, da je povodom rojstva prestolonaslednika čestital brzojavno kraljevi dvojici. Umrl je častni meščan Maks Pleteršnik ter so se občinski svetniki v znak sožalja dvignili s sedežev. Po nekaterih drugih naznanilih je župan nato naznanil, da so odložili mandate občinski svetnik Fr. Kremžar z utemeljitvijo, da kot poslanec ne more vršiti v polnem obsegu dolžnosti občinskega svetnika, nadalje občinski svetnik Jos. Vidmar in obč. svetnik dr. Brecelj brez utemeljitve, kar vzame občinski svet soglasno na znanje.

Dolgovi mestne občine.

Župan dr. Perič je podal nato naslednje poročilo:

Ker so nekateri časopisi jeli prinašati netočna in neistinita poročila o dolgovih mestne občine, zlasti pri Mestni hranilnici ljubljanski, smatram za potrebno, da dam na tem mestu občinskemu svetu točne podatke o vseh dolgovih mestne občine ter o doslej izvršenih investicijah.

Razun okoli 2 milijonov kron starega dolga pri deželni, sedanji Hipotekarni banki, ima mestna občina vse svoje dolgove izključno pri Mestni hranilnici ljubljanski. Dolgove delim v one, ki so bili sklenjeni do spomladi 1921 ter v one, ki so nastali na podlagi sklepov, od kar sem jaz prevzel županske posle.

Prvih dolgov je za Din 10,112.868.13. V tej svoti sta kredita po 5 milijonov dinarjev za tlakovanje in 750.000 Din za zgradbo prve hiše na Prulah.

Prvi kredit po 5 milijonov dinarjev je bil dovoljen na podlagi sklepa občinskega sveta z dne 15. februarja 1921 za popravo in razširjenje mestnih podjetij, to je klavnice, plinarne, mestne električne železnice, ustanovitev mestne ledarne, popravo mestnih cest in ulic, za tlakovanje javnih trgov in ulic, za izpopolnitev mestne kanalizacije.

Glede na to, da posojilo po 5 milijonov dinarjev v vse navedene namene nikakor ni zadoščalo, je sklenil občinski svet dne 30. marca 1922 porabiti posojilo po 5 milijonov dinarjev izključno za restavracijo mestnih cest in ulic ter izpopolnitev cestnih kanalov. Ta sklep je pokrajinska uprava odobrila z odlokom z dne 11. avgusta 1922.

S tem denarjem se je tlakovalo nekaj ulic ter popravilo nekaj trotoarjev.

Z drugim posojilom po 750.000 Din, ki je pa moralo biti dvignjeno za 150.000 Din, se je zgradila prva stanovanjska hiša na Prulah.

Pod mojim županovanjem so bili storjeni sklepi za najetje sledečih posojil:

Za razširjenje mestne ubožnice v Japljevi ulici	Din	1,250.000
za mestno brizgalno	Din	300.000
za drugo stanovanjsko hišo na Prulah in prvo stanovanjsko hišo za Bežigradom	Din	2,500.000
za hišo mestnega dohodarstvenega urada na Dunajski cesti	Din	2,500.000
za drugo stanovanjsko hišo za Bežigradom	Din	2,000.000
za popravo plinarne	Din	950.000
za nakup hiše Šafec Na stolbi	Din	50.000
za vodovodno omrežje	Din	1,000.000
za mestno zastavljalnico	Din	400.000
za mestno kopališče ob Ljubljanici	Din	1,500.000
skupaj	Din	12.540.000

Mestna hranilnica je dovolila mestni občini ljubljanski vseh kreditov skupaj za 20,863.985.40 Din, od kojih dovoljenih kreditov je mestna občina dvignila pri Mestni hranilnici 20,800.815.29 Din. V vsoti dovoljenih kreditov sta še 1 milijon dinarjev za kritje proračunskega primanjkljaja v letu 1921 ter aprovizačnega kredita v znesku 1 milijon Din. — Mestna občina ima torej dolgov Din 10,112.868.13 ter Din 12,540.000, skupaj torej Din 22,652.868.13.

Poleg tega ima mestna občina dovoljenih a neizrabljenih kreditov in sicer: za mestni pogrebni zavod Din 2 milijona, na napravo nove klavnice in hladilnice 15 milijonov Din.

Za ta podjetja, kakor tudi za novo električno centralo, ki jo Ljubljana nujno potrebuje, si namerava mestna občina preskrbeti inozemsko posojilo v zlati valuti ter se že vrše tozadevna pogajanja. — Glede Mestne hranilnice ljubljanske si dovoljujem samo pripomniti, da je najtrdnejši zavod, ker garantira za njene vloge mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem, ki presega gotovo milijardo kron ter z vso svojo davčno močjo.

Pokvarjeni mestni avtomobil.

Nato je občinski svetnik Jeglič (SLS) prosil župana, naj pojasni zadevo glede mestnega avtomobila, ki da ga je pokvaril občinski svetnik Pirc.

Župan dr. Perič izjavi, da je 23. septembra občinski svetnik Pirc šel na mestno pristavo in vzel mestni avtomobil za privatno uporabo. Po izvedencih ugotovljena škoda znaša 20 do 25 tisoč K ter je občinski svetnik Pirc izjavil, da je pripravljen poravnati škodo, s čemer je smatrati zadevo za rešeno.

Občinski svetnik Pirc je nato izjavil, da prevzema vso odgovornost in da plača vso škodo, ki jo je trpela občina. Mislil je, da je bil kot načelnik odseka za mestne vožnje upravičen vzeti avtomobil in ako je to storil, še ni taka napaka, da bi se moralo zato kakega človeka ugonobiti.

Svoj mandat pa daje na razpolago stranki, od katere ga je dobil in kateri je odgovoren.

Občinski svetnik dr. Lemež je nato izjavil, da je popolnoma nedopustno, da bi se mestna vozila uporabljala za privatne vožnje. Ker pa je slučaj, ki je v razpravi, izrabljalo demokratsko časopisje, prosi župana, naj naroči knjigovodstvu, da ugotovi, v koliko so se pod prejšnjo upravo uporabljala mestna vozila za privatne vožnje. Tudi zadeva o poškodovanem mestnem konju naj se preišče, da se škoda povrne.

Občinski svetnik Turk je nato oporekal, da bi se bivši občinski svetniki vozili z mestnim avtomobilom.

Župan Perič je izjavil, da bo pustil poškodovanega konja preiskati po strokovnjakih in ugotoviti morebitno škodo.

Dr. Lemež je nato vprašal župana za pojasnilo glede stroškov mestne občine ob katoliškem shodu, ker so se mestni delavci porabljali za gradnjo štadijona in se je napeljala tja tudi mestna elektrika.

Župan dr. Perič je izjavil, da sta zadruga Stadion in pripravljalni odbor za katoliški shod izjavila, naj se jima predlože računi, ki bodo poravnani.

Podžupan dr. Stanovnik, ki je med katoliškim shodom zastopal župana, je izjavil nato, da bi prej pričakoval takega vprašanja od strani opozicije, kakor pa od večine. Pripravljalni odbor za katoliški shod je prosil občino, naj mu gre pri prireditvi na roko, naj se okrase mestne hiše z zastavami in pozove prebivalstvo, naj izobesi zastave. Zadruga Stadion je prosila, naj posodi mestna občina delavce, ker je šla trda za delo. Nikdar pa ni kot podžupan naročil, naj se to delo izvrši na mestne stroške. Ko je bilo delo dogotovljeno, je prišel k njemu cestni mojster in vprašal, komu naj predloži račun. Izjavil je, da je samoobsebi umevno, da plača stroške zadruga Stadion, kateri se naj tudi račun pošlje. V kolikor se to še ni zgodilo, je to stvar mestnega knjigovodstva, in prosi župana, naj to pospeši. Kar se tiče očitka napeljave električne luči, je samobsebi umevno, da ima elektrarna predložiti račun, kolikor znašajo stroški, zadrugi Stadion. Ugotoviti pa se mora, da je treba velikim prireditvam, kakor je bil n. pr. katoliški shod, iti na roko. Kakor je šla lansko leto mestna občina na roko prirediteljem sokolskega zleta, tako je šla tudi letos mestna občina v idealnem pogledu na roko katoliškemu shodu. To je zahtevalo gostoljubje napram gostom, bilo pa je tembolj potrebno, ker so veliki katoliški shod posetili visoki gostje, med njimi kralj Aleksander. Že radi njegovega prihoda je bilo potrebno, da se mesto okrasi z zastavami. Naj bo kdo po svojem prepričanju tudi republikanec ali karkoli, takt zahteva, da take goste dostojanstveno pozdravimo in proti temu taktu ne more imeti ničče ničesar.

Protest proti kršenju mestne avtonomije.

Občinske svetnik Čelešnik je nato podal nastopno izjavo:

Z ozirom na vesti, da namerava notranji minister kraljeve vlade v Belgradu predložiti narodni skupščini poseben zakonski načrt za samoupravo glavnih mest Belgrad, Zagreb in Ljubljano, s katerim se samouprava avtonomne ljubljanske občine znatno omeji zlasti s tem, da dobi od vlade imenovanega župana, ki bo nadziral občinski svet in upravo ter o upravi občine odločeval, izreka ljubljanski občinski svet svoj odločen protest v imenu ljubljanskega prebivalstva proti taki nameri.

Mesto Ljubljana je izvojevalo svojo avtonomijo pred več stoletji od fevdalcev ter jo znalo ščititi stoletja pred vsemi napadi od strani fevdalcev, absolutizma, Metternichovega reakcijonarstva in nemškonacionalnega birokratizma.

V novi narodni državi je Ljubljana pričakovala zaščito te avtonomije, ker si ta država nadeva značaj demokratizma; pričakovala je od nje razširjenja, izpopolnitev in poglobljenje avtonomije, ker je občina v večstoletni dobi svoje samouprave v polni meri dokazala, da je zrela zanjo.

Vsakršno omejitev avtonomije bi smatrala občina ljubljanska za nezaupanje in žalitev svobodoljubja in demokratičnega čuta, ki je stoletja vkoreninjen v srcih ljubljanskega prebivalstva.

Nameravana omejitev avtonomije mesta Ljubljane pomeni korak nazaj v srednji vek. Zato pričakuje občinski svet mesta Ljubljane najizdatnejšo podporo vseh naprednih in svobodoljubnih krogov, ki so prepojeni z demokratizmom, da to namero ministra za notranje stvari preprečijo, da se ohrani, razširi in poglobi v teku stoletij izvojevana avtonomna samouprava mesta Ljubljane.

Občinski svet bi obžaloval, ako ne bi na merodajnih mestih spoštovali pridobljenih samoupravnih pravic ljubljanske občine, ker bi kršitev teh pravic bila v lice nadam in zahtevam napredka v tej narodni državi.

Občinski svet mesta Ljubljane konstatira, da so občinska zastopstva, izvoljena na temelju splošne in enake volivne pravice, dejanska predstavništva volje prebivalstva.

Vsled tega smatra občinski svet:

1. da je prenehati s vsakršnim varuštvom s strani države nad občinami, dokler vrše zakone, in razširiti njih pravice samoodločbe in samouprave;

2. da je omejiti državno nadzorstvo le na pravico razveljavljenja protizakonitih upravnih ukrepov ter uvesti obenem možnost, da se zakonitost upravnih poslov ugotavlja rednim sodnim potom.

Pri glasovanju je bila nujnost predlagane resolucije sprejeta.

Občinski svetnik dr. Lemež je za tem podal izjavo svojega kluba, ki se v bistvu strinja z njo.

Občinski svetnik dr. Ravnihar je izjavil, da je večina občinskega sveta hotela, da bi bila resolucija sprejeta soglasno. Ker pa je dobila opozicija resolucijo na vpogled malo trenutkov pred sejo, je ni mogla zadostno poučiti, vsled česar ne more glasovati zanjo, dasi hoče braniti avtonomijo mesta.

Občinski svetnik Tavčar je izjavil v imenu narodnih socialistov, da se ne udeleže glasovanja, češ da večina s svojim postopanjem briskira opozicijo.

Občinski svetnik Čelešnik je nato napadel narodne socialce, češ da s svojim postopanjem kažejo, koliko jim je do samouprave mestne občine. Na medklic, da se večina boji nadzorstva velikega župana in da hoče v občinski svet zanašati strankarsko politiko, je odvrnil, da si tudi v občinskem svetu ne bo pustila kratiti večina svobodo govora od velikih županov.

Občinski svetnik Turk se je pridružil izjavi opozicionalnih predgovornikov, nakar je občinski svetnik Rupnik izjavil, da hoče večina politično izrabljati predlagano resolucijo, vsled česar se tudi ni pravočasno sporazumela z opozicijo. Kot dokaz, da večina v obče briskira opozicijo, je navajal, da ni bil še nikdar povabljen k seji stanovanjsko-gradbenega odseka, čegar član je, in da ne ve, kako so se stanovanja oddajala v mestnih hišah.

Župan dr. Perič je odgovoril, da je slučaj, ako občinski svetnik Rupnik ni bil vabljen k sejam, samo formalna napaka ekspedita in da bo skrbel, da se temu odpomore.

Ko je še občinski svetnik Mihevc zavrnil očitke glede stanovanjsko-gradbenega odseka, je občinski svetnik inž. Vidmar predlagal v imenu opozicije, naj se razprava o resoluciji prekine za danes, da se najde sporazumno z opozicijo enotna podlaga za njeno stilizacijo, da se ne bo reklo, da je opozicija principielno nasprotna.

Župan je nato prekinil sejo v svrho sporazuma glede tega predloga za 10 minut.

Po zopetni otvoritvi je župan naznanil, da zaključuje sejo in da se razprava o njej nadaljuje danes ob 6. zvečer.

Demonstracija obrtnih vajencev.

Med sejo občinskega sveta se je zbralo pred magistratom več sto ljubljanskih vajencev, ki so po končani seji poslali k županu deputacijo s prošnjo za pojasnilo, kaj je z obrtno-nadaljevalnimi šolami, ki še dosedaj niso otvorjene. Župan je deputacijo štirih obrtnih vajencev sprejel ter jim sporočil, da jim bo odgovoril z balkona magistrata občinski svetnik dr. Lemež, ki bi imel na včerajšnji seji poročati o zadevi obrtno-nadaljevalnih šol. Dr. Lemež je nato zbranim obrtnim vajencem pred magistratom pojasnil, kaj je doslej občina ukrenila za zopetno otvoritev obrtno-nadaljevalnih šol. Naglašal je dolžnost države, da prispeva v ta namen potrebne vsote, kakor tudi zasebnikov, ki imajo obrtne vajence. Občinski svetnik dr. Rožič je pozdravil množico obrtnih vajencev v imenu kluba SLS in naglašal dejstvo, kolikega pomena je, da ravno mladina sama zahteva potrebnih šol in naobrazbe. To je razveseljiv znak in mestna občina bo vse ukrenila, da se omogočijo obrtno-nadaljevalne šole, bodisi z njenimi prispevki kakor tudi države in zasebnikov.

Končno je govoril še občinski svetnik Tavčar v istem zmislu, nakar so se obrtni vajenci razšli. Kakor poročajo, je policija štiri vajence aretirala, ker so zahtevali pred magistratom, naj tramvaj prekine vožnjo. Pričakujemo, da se bo ta zadeva poravnala, ker ne gre, da bi bila mladina radi malenkostnih prestopkov v svoji mladostni vročekrvnosti, ko manifestira za svojo naobrazbo, za katero skrbeti je dolžnost drugih faktorjev, še kaznovana.

Orlovski vestnik.

Orlovski odsek Krakovo-Trnovo. Danes ob pol osmih fantovski večer. Na sporedu predavanje. Bodite točni in polnoštevilni!

Turistika in sport.

Sturm (Graz) : Ilirija. — SK Ilirija je pridobila za soboto in nedeljo 13. in 14. t. m. za dve nogometni tekmi graški SK Sturm. Sturm je letošnjo sezono pod vodstvom trenerj Haista, ki izpolnjuje mesto srednjega napadalca, izvanredno napredoval. Odlični rezultati, ki jih je dosegel proti prvim dunajskim in budimpeštanskim klubom ter proti praški Sparti, so mu ustvarili sloves enega najmočnejših klubov v Avstriji. Z Ilirijo je igral doslej tri tekme. Leta 1921 v Ljubljani z rezultatom 2 : 0 in leta 1922 v Gradcu z rezultatom 2 : 1 in 4 : 3. Letos je nastopil v Ljubljani proti Primorju. V moštvu je imel takrat sicer le tri igralce prvega moštva, toda vkljub temu je podal lepo in zanimivo igro ter dosegel visoko zmago. Ilirijo zadene srečanje s Sturmom v dobri formi. Rezultati proti Hajduku, Concordiji in Gradjanskemu so tudi Ilirijo dvignili med prve klube v državi. Od zadnjega nastopa proti Gradjanskemu se zdi, da je forward še izboljšal svojo formo. Nasprotno je ozadje po odhodu Tavčarja nekoliko oslabljeno. Vkljub težkoči naloge Ilirija ne gre v boj brez šans, ako bo moštvo na višku ter se bo zavedalo svoje naloge. Tekma obeta vsekakor prvovrsten sport. Igro bo vodil kak zagrebški sodnik. — Začetek tekme v soboto ob 16. uri, v nedeljo ob pol 16. uri. V nedeljo ob tričetrt na 14. se vrši predtekma med Slovanom in rezervo Ilirije. — Predprodaja vstopnic se vrši v trgovini J. Gorec. Sedeži I. vrste so numerirani. Znižane članske in dijaške karte se izdajajo le v predprodaji. Istotako proste vstopnice za aktivne člane nogometne sekcije.

Prvenstvena tekma med Jadranom in Hermesom se vrši v nedeljo ob 10.30 na prostoru Ilirije in sicer le ob lepem vremenu. Tudi ta tekma bo brez dvoma zbudila pozornost, ker odloča o drugem mestu v prv. tabeli I. r. ter bosta oba kluba morala napeti vse moči, da se izogneta padcu v drugi razred. Obe moštvi sta enakovredni, izid je docela negotov.

Kuharico

pošteno, pridno, ki bi opravljala tudi druga hišna dela, sprejmem. Plača po dogovoru. Naslov pri upravi pod 6489.

MLADENIČ poštenih staršev, letos prost voj. službe in vešč nekoliko mesarske službe, želi dobiti mesarskega mojstra, da lahko dopolni rok učne dobe. Pogodba po dogovoru. Naslov mojstra prosi pod «Dobrodošel Metlika« na upravo «Slovenca«.

SPREJMEM TAKOJ

prodajalko

za prodajo MOKE, katera je zmožna tudi trgovske korespondence. Prednost imajo z dežele. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Valjčni mlin v Radečah pri Zid. mostu. 6475

POTNIK

kateri obiskuje vse kraje v Sloveniji in hrvatski Gorski Kotor, želi v zastopstvo še par predmetov. Ponudbe pod «Potnik 6492« na upravo «Slovenca«.

Učenca

poštenih staršev, dobro razvitega, zdravega, sprejmem v slaščičarsko in medičarsko obrt pod najugodnejšimi pogoji; cela oskrba, zaradi oprostitve enega vajenca. FRANJA STARY, slaščičarna, Krško ob Savi. 6486

Izurjeno pletiljo

SPREJMEM takoj. Hrana in stanovanje ev. v hiši. Naslov v upravi pod št. 6440.

PRODAM

pletilni stroj štev. 5

(sistem Gross) 45 cm dolg. — Naslov pri upravi «Slovenca« pod številko 6499.

Prevzemalec lesa

IŠČE SLUŽBO pri kaki večji tvrdki; gre tudi za POTNIKA. Je popolnoma vešč slovenskega in nemškega jezika. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo lista pod šifro «LES«. 6502

Gospodar. zveza v Ljubljani IŠČE

izurjenega kletarja

za svoj vinski oddelek, ki se lahko izkaže najmanj z 8 letno prakso v kakem večjem obratu in z dobrimi referencami. 6390

IZJAVA.

Za svojo odsotno hčerko ELVIRO nisem za njena dela niti za dolgove v nobenem slučaju odgovoren in ne plačnik!

Ljubljana, dne 11. oktobra 1923.

MISSON.

PRODAM TAKOJ

enonadstropno hišo

s trgovskim lokalom in prostim stanovanjem, gospodarskimi poslopji, sadonosnikom, vrtom in stavbiščem, ob glavni cesti v zelo prometnem trgu severne Slovenije. Vprašanja na upravo lista pod številko 6483. 6483

SOBO s popolno separiran. vhodom, meblov. ali prazno, v mestu, IŠČE samec za takoj. Ne igra nobene vloge, ako je soba velika ali pa majhna. Plačam vsako ceno. Kdor mi preskrbi adrese takih sob, ki mi ugajajo, mu plačam nagrade do 300 dinarjev. — Ponudbe pod «1000 Din« na upravo lista.

Premog

— IZ RUDNIKA TRBOVLJE —

cement stalno v zalogi

pri H. PETRIČ, sedaj Gosposvetska cesta 16 — nasproti Kolizeja. 6262

Iščem v najem kovačnico

z orodjem in stanovanjem. Ponudbe na upravo pod šifro «KOVAČNICA 6495«.

Malo posestvo prodam!

Poleg je zidana hiša, klet, čebelnjak, lep sadni vrt, tik hiše 2 mala gozda in dve njivi, 3—4 mernike posetve. Od postaje Radohovavas p. št. Vid pri Stični oddaljeno četrt ure, ter 50 korakov od tekoče vode Temenica. — Več pove lastnik: IVAN JERAJ, šolije 12, p. št. Vid pri Stični. 6501

GARJE kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih Naftolmazilo, ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 7 Din. pri TANKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.

Suhe gobe in fižol

ponudite SEVER in KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica štev. 12.

Otvoritev pekarije!

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da

BOM OTVORIL 15. OKT. 1923

LASTNO PEKARIJO

ki bo urejena najmodernejše, in bom skrbel za točno postrežbo ter se trudil, da bom ugodil vsem željam cenj. občinstva. Uljudno pa prosim cenj. občinstvo za obilen obisk. Postregel mu bom z najfinejšim in najcenejšim pecivom, poleg tega bodem pekel tudi DOMAČI KRUH.

Se priporoča za obilen obisk

IVAN VRTAČNIK, Tržaška c. 19.

»KOLIZEJ«

Oprema stanovanj, družba z o. z — Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (preje Brata Sever) priporoča bogato izbiro pohištva od navadnega do najfinejšega, prevzame vsa naročila, tudi za celotno opremo stanovanj. — Zaloga vseh vrst modrocev, in drugih tapetniških del. 6238

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

BAKRENO KOTLARSTVO:
«Jugometalija«, Kolodvorska ulica št. 18, dvorišče.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.
Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI:
Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13.
Korn I., Poljanska cesta štev. 8.

MEHANIČNA DELAVNICA:
pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarn. stroje popravlja in prenavlja Ludovik Baraga, Šelenburgova ulica 6/1.

PARNA PEKARNA:
Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče štev. 5.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:
Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje štev. 2

ŠPEDICIJSKA PODJETJA:
»Čehoslavija« d. d., Sodna ul. 3, Tel. 463
Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7—9

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:
Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNČNIKI:
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:
Fran Erjavec, pri «Zlati lopati«, Valvazorjev trg štev. 7.

ZALOGA POHIŠTVA:
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta štev. 17.

ODEJE (koci)

rabljene, dobro ohranjene in čiščene, po ugodni ceni naprodaj, na debelo in drobno. Poizve se v trgovini PANHOLZER, LJUBLJANA, Pražakova ulica štev. 4.

Opremljeno SOBO

z električno razsvetljavo, v sredini mesta, ODDAM 2 gospodoma ali zakonskemu paru brez otrok z uporabo kuhinje. Ponudbe pod «Mirna stanovalca« upravi.

Poravnajte naročnino!

IŠČEM 25—30.000 Din posojila; plačam 10 odstotkov obresti in dajem prvovrstno jamstvo. Vračam po dogovoru. Ponudbe z zahtevo obresti in jamstva na upravo lista pod štev. 6494.

P 31/18/275.

Razglas.

Pri okrajnem sodišču na Brdu se bo oddalo dne 16. novembra 1923 ob 9. uri soba 5 v zakup na javni dražbi:

1. GOSTILNA, obstoječa iz veže, velike gostilniške sobe, kuhinje, jedilne shrambe, male gostilniške sobe, drvarnice, dimnice, dveh sob za stanovanje v I. nadstropju, vrt za zelenjavo z utico in sovporaba hleva, dvorišča in vodnjaka z vsem gostilniškim inventarjem.

2. PRODAJALNA, obstoječa iz prodajalnice, skladišča in 3 lop, s sovporabo podstrešja, kozolca, dvorišča in vodnjaka ter prodajalniškega inventarja.

Zakupna doba 4 leta počenši s 1. 1. 1924.

Pogoje je vpogledati pri sodišču ob uradnih urah.

Okrajno sodišče Brdo, odd. I.,
dne 5. oktobra 1923.

Prva primorska tovornica milinskih kamnov

Ivošević & Živin v Bakru

Tvornica na Škrljevu.

Telefon inter. Bakar 25 Brzojavi za Bakar in Sušak „JOVIV"
» » Sušak 26 Tekoči račun pri Banki in Štedionici za Primorje v Bakru.

Ima na svojem skladišču vedno izdelane **Milinske kamne**

Sprejema naročila na vse premere. Materijal, ki sestoji iz kremena, je kemično preizkušen. Izdelava solidna in prvovrstna, cene pa konkurirajo vsem drugim. Jamstvo za delo in materijal.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je preminula naša preljubljena soproga, dobra mamica, sestra, teta, stara mama itd., gospa

Berta pl. Puteany roj. Kauschegg

dne 10. oktobra ob pol 23. uri po noči po dolgoletni in mučni bolezni previdena s tolažili sv. vere.

Pogreb predrage ranjke se vrši v petek dne 12. oktobra t. l. ob pol 15. uri iz hiše žalosti Pod Turnom grad Tivoli na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi oo. frančiškanov.

Blaga pokojnica naj počiva v miru.

V Ljubljani, dne 11. oktobra 1923.

ŽALUJOČI OSTALI.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik: Mihael Moškerc v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.